

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

**Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015**

Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою

(пост. пр. від «02» 02 2021 р.)

Ректор

А. А. Мазаракі

**ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ /
GENERAL PSYCHOLOGY**

**ПРОГРАМА /
COURSE SUMMARY**

Київ 2021

**Розповсюдженню та тиражуванню без офіційного дозволу КНТЕУ
заборонено**

Автори: М.С. Корольчук д-р психол. наук, проф.;
В.М. Корольчук д-р. психол. наук, проф.;
О.В. Полунін д-р. психол. наук, ст.наук.спів.;
С.М. Миронець канд. психол. наук, доц.

Програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри від
16.10.2020р., протокол № 4 та Вченої ради факультету від 21.10.2020р.
протокол № 4

Рецензенти: Скрипкін О.Г., канд..психол.наук, доц.;
Маслюк А.М., заступник начальника відділу науково-
методичного супроводження психологічної підготовки суддів
Національної школи суддів України кандидат психологічних
наук, старший науковий співробітник

ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ
GENERAL PSYCHOLOGY
ПРОГРАМА /
COURSE SUMMARY

ВСТУП

Програма дисципліни «Загальна психологія» призначена для студентів ОС бакалавр КНТЕУ денної та заочної форми навчання галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності 053 «Психологія», спеціалізації «Практична психологія».

Програму підготовлено відповідно до Стандартів вищої освіти України із зазначених спеціальностей та відповідних освітньо-професійних програм підготовки бакалаврів і КНТЕУ

Програма складається з таких розділів:

1. Мета, завдання та предмет дисципліни.
2. Передумови вивчення дисципліни як вибіркової компоненти освітньої програми.
3. Результати вивчення дисципліни.
4. Зміст дисципліни.
5. Список рекомендованих джерел.

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни «Загальна психологія» є вивчення загальних закономірностей, механізмів становлення та розвитку психічних пізнавальних процесів, властивостей, станів та утворень.

Завданнями дисципліни «Загальна психологія» є: сформувати систему базових теоретико-методичних знань у сфері психологічної науки, розуміння провідних проблем загальної психології, психічних явищ особистості, психології особистості та діяльності на рівні відтворення і тлумачення категорій, понять, закономірностей для практичного застосування в діяльності майбутнього психолога.

Предмет дисципліни «Загальна психологія» у навчальному процесі є особливість і важливість знань із загальної психології закладено в її об'єкті – вивченні психіки особистості і предметі – з'ясуванні чотирьох структурних елементів психіки, а саме: психічних пізнавальних процесів, психічних станів, утворень та властивостей.

2. ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ЯК ОСНОВНОГО КОМПОНЕНТУ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Навчальна дисципліна «Загальна психологія» є складовою циклу нормативних дисциплін навчального плану для фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» за напрямком підготовки «Психологія». Засвоєння загальної психології ґрунтується на знаннях анатомії та еволюції нервової системи, фізіології нервової системи та вищої нервової діяльності, а також на широкому колі психологічних знань, що здобуті при вивченні майже усіх інших психологічних дисциплін. Дисципліна вимагає знань шкільної програми з «Біології» (розділ «Людина») викладається поряд з «Анатомо-фізіологічними основами еволюції ЦНС». Навчальна дисципліна «Загальна

психологія» забезпечує зв'язок з вивченням таких дисциплін, як «Практична психологія», «Соціальна психологія», «Диференційна психологія», «Юридична психологія», «Психологія реклами», «Психологічне забезпечення психічного здоров'я», «Інженерна психологія», «Психологія праці», «Психологія сімейних взаємин», «Історія психології» та інших

Вивчаючи дисципліну «**Загальна психологія**» студенти повинні *засвоїти*: предмет дисципліни, її структуру, категоріальний апарат, сутність різних напрямів досліджень психологічних явищ, їх зміст, значимість і актуальність. *Ознайомитись із*: теоретичним та емпіричним підґрунтям психології, можливостями застосування отриманих знань в різних сферах діяльності;

✓ *Загальна психологія (ОС бакалавр)*

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньою програмою</i>		
ЗК1	ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	4, 5, 7-9
ЗК2	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	1, 2, 3 -28
ЗК3	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	4, 5, 7-9
ЗК8	Навички міжособистісної взаємодії.	11, 15, 20, 24
ЗК9	Здатність працювати в команді.	4, 5, 7-9
<i>Фахові компетентності за освітньою програмою</i>		
СК1	Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології	1-28
СК3	Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.	1-28
СК6	Здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати психологічне дослідження	10, 11, 24, 28
СК7	Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації	10, 11, 24, 28
СК11	Здатність дотримуватися норм професійної етики	4, 5, 7-9
СК12	Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.	4, 5, 7-9
<i>Програмні результати навчання за освітньою програмою</i>		
ПР1	Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та	1-28

	пропонувати шляхи їх розв'язання.	
ПР2	Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.	1-10
ПР8	Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців.	11, 18, 24, 28
ПР9.	Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання	1, 10, 11, 18, 24, 28
ПР10	Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника	4, 5, 7-9
ПР13	Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.	11, 18, 24, 28
ПР15	Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку	4, 5, 7-9
ПР17	Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності	1, 10, 11, 18, 24, 28

3. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ 1

Загальна характеристика сенсорної і когнітивної сфери особистості

Тема 1. Предмет психологічної науки та природа психіки

Актуальність психологічної науки у професіогенезі людини. Психологія як наука і як спосіб самопізнання та пізнання навколишнього світу і адекватної взаємодії та пристосування до змін у навколишньому середовищі. Психологічні знання і професіоналізм. Джерела психологічних знань: наукова, життєва релігійна, народна та парапсихологія. Життєва психологія людини як об'єкт уваги практичної психології. Психологія як база для формування духовних цінностей протягом усієї людської цивілізації. Вплив психологічних знань на зростання психологічної культури особистості, суспільства, покращання якості життя, психічного і фізичного здоров'я людини, підвищення рівня навчальної та професійної діяльності, громадської поведінки. Розвиток наукових знань про природу психіки. Виникнення і становлення психіки в процесі біологічної еволюції та історичного поступу людства. Мозок і психіка. Етапи становлення

предмета психології як науки: душа в архаїчному розумінні; душа; свідомість; поведінка; самосвідомість; особистість.

Список рекомендованих джерел

Основний: 2-5.

Додатковий: 1, 4, 6, 9.

Інтернет-ресурси: 1-3, 5.

Тема 2. Основні поняття та категорії психології 21 століття

Визначення об'єкта, предмета, методів та завдань психології. Чотири структурних компоненти психіки як предмет психології (психічні пізнавальні процеси, психічні властивості, психічні стани та психічні утворення). Основні принципи психології: детермінізм, особистісний підхід, єдність свідомості й діяльності, об'єктивність, розвиток, науковість. Завдання психології. Галузі психологічної науки: теоретична психологія, науково-прикладна, практична психологія; загальна психологія, соціальна психологія, вікова та педагогічна психологія, психологія професійної діяльності, медична психологія, інженерна психологія. Зв'язок психології з професійно-орієнтованими та загальноосвітніми дисциплінами, що формують загальні та професійні, спеціальні компетентності. Досягнення й можливості психології 21 століття та їх практичне використання у професійній діяльності, особистому житті, взаємодії з оточуючими.

Список рекомендованих джерел

Основний: 2-5.

Додатковий: 1, 4, 6, 9, 10.

Інтернет-ресурси: 1-3, 4, 5.

Тема 3. Відчуття у структурі психічних пізнавальних процесів

Відчуття як чуттєве пізнання дійсності, як відображення у свідомості окремих властивостей предметів і явищ при безпосередній дії подразників на органи чуття. Властивості відчуттів: адаптація, сенсibilізація, контраст, послідовність образів, синестезія, мінімальний максимальний порогови відчуттів та поріг розрізнення. Природничі основи відчуттів. Схема виникнення відчуттів (подразнення, гальмування й збудження, відчуття). Модальність (якість) відчуття. Інтенсивність відчуття як його кількісна характеристика. Чутливість аналізатора та її вимірювання. Часові характеристики відчуттів. Поняття про тривалість та послідовність відчуттів. Просторові характеристики відчуттів. Аналіз психометричної кривої. Логарифмічна залежність величини відчуття від сили подразника (закон Г. Фехнера). Математична формула закону Фехнера. Зв'язок фізичного стимулу і відчуття (закон С. Стівенса). Роль відчуттів у пізнанні зовнішнього середовища.

Список рекомендованих джерел

*Основний:*2-5.

*Додатковий:*1, 4, 6, 9, 10.

*Інтернет-ресурси:*1-3, 5.

Тема 4. Сприйняття та його психологічні властивості

Цілісність та структурність сприймання, різні тлумачення його механізмів (гештальтпсихологія, Д.Гібсон, теорія перцептивних дій). Види сприймання (простору, часу, руху). Типи сприймання: синтетичне, аналітичне, аналітико-синтетичне. Основні властивості сприймання (цілісність, предметність, змістовність, активність, вибірковість, константність, аперцепція). Предметність та свідомість сприймання як змістовної характеристики. Константність сприймання. Значення константності сприймання для життєдіяльності. Механізм константності сприймання. Поняття про діапазон повної константності. Види перцептивних констант.

Поняття про аперцепцію. Вплив специфічних характеристик перцептивного образу (цілісності, предметності, узагальненості та ін.) на відображення просторово-часових, якісних та кількісних характеристик об'єктів. Характеристика стадій становлення образу сприймання. Перша стадія – сприйняття об'єкта в просторі; друга стадія – сприйняття контурів цілісного образу; третя стадія – структурування образу; четверта стадія – адекватне відображення форми без чітких деталей; п'ята стадія – відображення цілісного адекватного об'єкта. Залежність сприйняття від досвіду. Ілюзорні сприйняття. Важливість адекватного сприйняття в професійній діяльності психолога.

Список рекомендованих джерел

*Основний:*2-5.

*Додатковий:*1, 4, 6, 9, 10.

*Інтернет-ресурси:*1-3, 5.

Тема 5 Основні характеристики когнітивної сфери особистості

Основні характеристики когнітивної сфери особистості. Структура когнітивної сфери особистості за М. Гамезо та І. Домашенко. Характеристика чуттєвого і логічного пізнання. Класифікація психічних пізнавальних процесів. Опорний конспект психічних пізнавальних процесів. Відчуття та сприймання у когнітивній сфері. Функції відчуттів та сприймань.

Відчуття та сприймання як різні за повнотою та глибиною рівні пізнавальної діяльності індивіда. Активно орієнтуюча та регулююча функції відчуттів та сприймань в поведінці та діяльності. Основні характеристики сенсорного образу. Пам'ять, мислення. Уява як функції людського інтелекту, продуктивності і творчої діяльності особистості. Інтелект як пізнавальна діяльність людини. Значення когнітивної сфери для формування досвіду побудови моделі світу та регуляції діяльності та поведінки особистості.

Список рекомендованих джерел

Основний: 2-5.

Додатковий: 1, 4, 6, 9, 10.

Інтернет-ресурси: 1-3, 5.

Тема 6. Загальна характеристика уваги

Основні підходи до визначення уваги. Психологічні теорії уваги. Функції уваги. Особливості розвитку та шляхи формування властивостей уваги. Увага в пізнавальній діяльності особистості.

Психологічна активність і форми її прояву. Усвідомлюване та неусвідомлюване в пізнавальній діяльності. Установка і діяльність. Психічна саморегуляція, довільне і мимовільне в саморегуляції.

Неспання та увага. Активація та увага. Основні підходи до визначення уваги. Психологічні теорії уваги. Функції уваги.

Якості уваги. Проблема їх класифікації. Види уваги залежно від її спрямованості та зосередженості. Властивості уваги. Експериментальне вивчення уваги. Внутрішньо- та міжфункціональні зв'язки уваги.

Фізіологічні умови уваги. Уявлення про увагу в класичній та сучасній фізіології: підвищення вибіркової мозкової активності як основа зосередженості уваги. Рівні неспання і увага; об'єктивні фізіологічні показники активації функціональних систем, нервові механізми активації. Роль кори головного мозку в організації уваги.

Розвиток і формування уваги. Деякі вікові особливості розвитку уваги. Шляхи формування властивостей уваги.

Список рекомендованих джерел

Основний: 2-5.

Додатковий: 1, 4, 9, 10.

Інтернет-ресурси: 1-3, 5.

Тема 7. Теорії, види та особливості пам'яті

Загальна характеристика пам'яті. Психологічні теорії пам'яті і проблеми пам'яті в асоціанізмі, гештальтпсихології, біхевіоризмі; соціально-психологічний підхід до проблем пам'яті; інформаційний підхід до проблем пам'яті; діяльнісний та системний підходи до вивчення пам'яті.

Процеси пам'яті: запам'ятовування та фактори, що його зумовлюють, взаємовідношення довільного і мимовільного в запам'ятовуванні. Відтворення. Зберігання-забування. Теорії забування. Явище ремінісценції.

Види пам'яті: проблема класифікації пам'яті, основні підходи до виділення видів пам'яті. Образна пам'ять та її особливості. Словесно-логічна пам'ять, її зв'язок з мисленням. Довільна і мимовільна пам'ять. Види пам'яті за ознакою тривалості; запам'ятовування і зберігання матеріалу.

Проблема короткочасної пам'яті: дослідження короткочасної пам'яті в зарубіжній та вітчизняній психології. Оперативна пам'ять. Взаємозв'язок короткочасної та довгочасної пам'яті. Психологічна характеристика властивостей пам'яті. Фізіологічні основи пам'яті: лабільна і стабільна фази пам'яті, модифікація мозкових станів, проблема локалізації функцій пам'яті. Клінічні порушення пам'яті. Деякі вікові та індивідуальні особливості пам'яті: загальна характеристика змін розвитку пам'яті, вікові особливості динаміки розвитку пам'яті, індивідуальні особливості пам'яті людей.

Список рекомендованих джерел

Основний: 2-5.

Додатковий: 1, 2, 3, 4, 6, 9, 10.

Інтернет-ресурси: 1-3, 5.

Тема 8. Психологія мислення та інтелекту

Загальна характеристика мислення. Основні положення теорій мислення І.М. Сеченова, Л.С. Виготського, С.Л. Рубінштейна, П.Я. Гальперіна, Г.С. Костюка. Теорія мислення як теорія поетапного формування розумових дій (закономірності процесу інтеріоризації зовнішніх предметних дій, типи орієнтації та ін.).

Основні положення суб'єктивного підходу до досліджень мислення (Л.М. Веккер, О.Ю. Артем'єва та ін.). Характеристика мислення як процесу розв'язання задач. Фазний характер процесу мислення. Поняття "проблемної ситуації" та "задачі". Класифікація факторів, які впливають на процес розв'язання задач. Операціональний склад процесу мислення (аналіз-синтез, порівняння, узагальнення-конкретизація, абстрагування - індивідуалізація).

Словесно-образний підхід у процесі мислення. Фактори вибірковості мислиневого процесу. Репродуктивні та продуктивні компоненти мислення. Види мислення. Принцип єдності психіки та діяльності як методологічна основа дослідження видів мислення. Типи мислення в соціогенезі. Стадії розвитку в онтогенезі (наочно-дійове, наочно-образне та словесно-логічне мислення). Особливості емпіричного, теоретичного, професійного мислення. Психологічна характеристика властивостей мислення.

Природа індивідуальних відмінностей у мисленні. Індивідуально-психологічні особливості мислення, зумовлені нейродинамічними факторами. Індивідуальні особливості мислення (стратегії мислительної діяльності, її спрямованість). Поняття "когнітивного стилю". Особистісні типи мислення. Креативність як психологічна основа індивідуальних відмінностей у мисленні.

Поняття "мова" та "мовлення". Функції мовлення. Психологічні механізми творення мовлення. Мовлення та мислення. Поняття "внутрішнього мовлення". Психолінгвістика як галузь вивчення психології мовної діяльності людини. Функціональні структури другої сигнальної системи. Мовна діяльність і проблеми навчання. Мова і свідомість.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1-5.

Додатковий: 1, 4, 6, 9, 10.

Інтернет-ресурси: 1-3, 5.

Тема 9. Уява та уявлення у творчій діяльності особистості

Поняття про уявлення та уяву. Класифікація уяви та уявлення. Види і прийоми уяви. Фізіологічні основи уяви. Уява та органічні процеси. Уява та фантазія. Розвиток уяви. Поняття про творчість. Творчість як розв'язування творчих задач. Творче натхнення. Психологічні проблеми навчання творчості. Творчий тренінг. Уява, фантазія, творчість в професійній діяльності психолога.

Поняття фантазії та творчості.

Психофізіологічні основи, види і прийоми уяви. Загадки та проблеми свідомості. Психіка як властивість мозку пізнавати навколишній світ. Поняття про свідоме і підсвідоме. Самосвідомість особистості. Психологічні механізми розуміння та усвідомлення. Самоконтроль у сфері психічних явищ.

Список рекомендованих джерел

Основний: 2-5.

Додатковий: 1, 4, 6, 9, 10.

Інтернет-ресурси: 1-3, 5.

Тема 10. Психічні властивості особистості, утворення й стани

Характеристика психічних утворень: знань, навичок, умінь, звичок. Індивідуальні властивості у структурі особистості. Психологічні ознаки спрямованості, потреб, мотивів, цілей. Класифікація потреб. Характеристика темпераменту. Основні параметри вищої нервової діяльності. Визначення характеру та його класифікація. Типологічні виміри особистості за Павловим, Айзенком, Кречмером, Шелдоном. Психічні стани особистості. Методики вивчення темпераменту та характеру.

Список рекомендованих джерел

Основний: 2-5.

Додатковий: 1, 9, 10.

Інтернет-ресурси: 1, 5.

Розділ 2

Особистість: психологічна характеристика структури, афективної, діяльнісної та поведінкової сфер

Тема 11. Предмет та завдання психології особистості

Предмет та основні завдання сучасної психології особистості. Поняттєво-категоріальний апарат психології особистості. Визначення та співвідношення ключових понять: людина, суб'єкт, індивід, індивідуальність, особа, особистість. Наукові підходи до психології особистості. Концепції особистості в різних психологічних школах.

Зв'язки та взаємозв'язки психології особистості з іншими науковими дисциплінами та галузями психології. Основні принципи та методи дослідження особистості.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1-5.

Додатковий: 1, 2, 5-7, 9, 10.

Інтернет-ресурси: 1-3, 5.

Тема 12. Психологічна природа особистості

Чинники та рушійні сили розвитку особистості. Біологічні та соціальні фактори формування та розвитку особистості. Внутрішні суперечності як рушійні сили особистісного зростання. Погляди на гомеостаз та гетеростаз як чинники розвитку особистості в різних психологічних школах

(психоаналіз, екзистенціалізм, гуманістична психологія)

Соціалізація: поняття, сутність і зміст. Основні принципи, етапи та механізми соціалізації особистості.

Активна діяльність і виховання як фактори формування особистості.

Список рекомендованих джерел

Основний: 5.

Додатковий: 1, 2, 5-7, 9, 10.

Інтернет-ресурси: 1, 5.

Тема 13. Розвиток психіки та становлення особистості

Психологічний зміст понять «розвиток», «розвиток психіки» і «розвиток особистості». Онтогенез і філогенез психіки.

Основні моделі вікового розвитку людини. Вікова періодизація розвитку людини. Показники виникнення особистості за О. Леонтьєвим, Б. Ананьєвим, Г. Костюком тощо.

Онтогенез в концепціях вітчизняних психологів. Концепція психосексуального розвитку З. Фрейда, психосоціального розвитку Е. Еріксона, інтелектуального розвитку Ж. Піаже, Л. Виготського тощо.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1-5.

Додатковий: 1, 2, 5-7, 9, 10

Інтернет-ресурси: 1, 5.

Тема 14. Психологічна структура особистості

Головні компоненти психологічної структури особистості у вітчизняних (Б.Г. Ананьєв, К.К. Платонов, С.Л. Рубінштейн) та зарубіжних (З. Фрейд, К. Юнг, Г. Меррей та ін.) психологічних концепціях.

Структурно-функціональні та індивідуально-психологічні характеристики особистості. Типове та індивідуальне в структурі особистості. Роль і місце задатків і здібностей у психологічній структурі особистості. Темперамент як біологічний фундамент особистості. Характер як каркас особистості. Природа характеру.

Спрямованість особистості: поняття, сутність, зміст, види. Джерела спрямованості. Потреби, нужда. Інтереси, особистісні прагнення, настанови. С. Рубінштейн, Е. Фромм, З. Фрейд, А. Маслоу, К. Роджерс щодо спрямованості особистості.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1-5.

Додатковий: 1, 2, 5-7, 9, 10.

Інтернет-ресурси: 1, 5

Тема 15. Свідомість, самосвідомість та рефлексивні характеристики особистості

Поняття свідомості та самосвідомості, історія наукових поглядів на природу людського самовідображення. Структура свідомості. Становлення самосвідомості в процесі онтогенезу. Вікові особливості формування самосвідомості.

Стать: поняття, сутність, види та психологічна характеристика. Стать біологічна і психологічна. Чоловіча та жіноча особистість.

Я-концепція та її складові. Образ «Я» як регулятивний механізм психічного життя. Формування та функції самооцінки в розвитку особистості. Види самооцінки.

Рефлексія в особистісному зростанні.

Життєвий шлях і життєвий світ особистості. Смилова сфера особистості у різних психологічних концепціях (С. Рубінштейн, О. Леонтьєв, Д. Леонтьєв, Е. Фромм, П. Тілліх, Д. Бюдженталь, К. Роджерс тощо).

Список рекомендованих джерел

Основний: 1-5.

Додатковий: 1, 2, 4, 5, 6, 9, 10.

Інтернет-ресурси: 1, 5.

Тема 16. Гармонія та відхилення у розвитку особистості

Гармонійна особистість: ілюзії і дійсність. Поняття про особистісну норму. Особистість і агресія. Відхилення у розвитку особистості: поняття, зміст та причини.

Дитячі травми та їх віддалені наслідки.

Допомога психолога та самопомога при особистісних розладах.

Список рекомендованих джерел

Основний: 1-5.

Додатковий: 1, 2, 5, 6, 9, 10.

Інтернет-ресурси: 1-3, 5.

Тема 17. Методологічні засади сучасних теорій особистості

Методологічні засади психоаналітичних та неопсихоаналітичних

теорій (З. Фрейд, Е. Фромм, К. Хорні, Е. Берн тощо).

Аналітична психологія К.Г. Юнга та її значення для сучасної психології.

Відмінності індивідуальної психології А. Адлера від класичного фрейдизму.

Внесок теорії К. Левіна в сучасне розуміння суспільного та індивідуального розвитку особистості .

Феноменологічна психологія К. Роджерса. Характеристика екзистенціально-гуманістичних підходів до психології особистості А. Маслоу, Р. Мея, В. Франкла, Д. Бюдженталя.

Список рекомендованих джерел

*Основний:*1-5.

*Додатковий:*1, 2, 5-7, 9, 10

Інтернет-ресурси: 1-3, 5.

Тема 18. Загальна характеристика афективної сфери особистості

Походження та функції емоцій. Емоції та розвиток особистості. Мотивація та емоції. Емоції і свідомість. Емоції та почуття

Теорії емоцій - психоаналітична концепція афекту та мотивації, когнітивні теорії, периферична теорія емоцій, інформаційна теорія емоцій, теорія диференціальних емоцій.

Співвідношення емоцій і поведінки.

Емоції та тіло людини. Психосоматика.

Список рекомендованих джерел

*Основний:*2-5.

*Додатковий:*1, 6, 8-10.

Інтернет-ресурси: 1-3, 5.

Тема 19. Принципи та методи психології емоцій

Принципи диференційованості емоцій. Взаємодії компонентів емоцій. Утворення емоційних комплексів, емоційної комунікації. Взаємодії систем, адаптивності, емоційного зараження, саморегуляції. Вивчення експресивного компоненту емоцій, емоційного переживання.

Психологічна характеристика, природа та властивості емоцій і почуттів. Онтогенез емоційної сфери людини. Види почуттів, їх характеристика. Динаміка та обумовленість емоційних явищ. Прояви емоцій та почуттів у поведінці людини.

Список рекомендованих джерел

*Основний:*2-5.

Додатковий: 1, 6, 8-10.

Інтернет-ресурси: 1-5.

Тема 20. Емоційні стани і фактори їх регуляції

Поняття емоційного стану в психології. Види емоційних станів (афект, стрес, настрій тощо) та їх характеристики. Методи вивчення емоційних станів та емоційності особистості.

Умови виникнення фрустрації. Реакції на фрустрацію. Депривація.

Стрес та його характеристика. Види та наслідки стресів. Профілактика стресу.

Список рекомендованих джерел

Основний: 2-5.

Додатковий: 1, 6, 8-10.

Інтернет-ресурси: 1-3.

Тема 21. Загальні характеристики емоцій: інтересу, радості, здивування, печалі, гніву

Загальна характеристика емоцій: печалі, гніву, інтересу, радості і здивування. Їх суб'єктивне переживання, фізіологічні прояви, мімічне вираження та патерни поведінки. Джерела та активатори печалі, гніву і презирства, інтересу, радості і здивування.

Взаємозв'язок інтересу і радості з розвитком когнітивних процесів та інших емоцій.

Роль та функції емоцій печалі і гніву у житті людини. Різні підходи до вивчення агресії. Види та форми агресії. Причини агресивної поведінки. Профілактика агресії.

Схильність до певних емоцій. Патологічні емоційні стани. Причини емоційних розладів. Моделі емоційних розладів

Список рекомендованих джерел

Основний: 2-5.

Додатковий: 1, 5, 8-10.

Інтернет-ресурси: 1-5.

Тема 22. Характеристика волі та вольової саморегуляції

Воля як явище у філософських та психологічних підходах. Основні поняття та розвиток вчення про волю. Природа та функції волі.

Довільні і вольові дії, їх структура. Етапи вольової дії.

Зв'язок довільного управління з мовними сигналами. Форми довільного

управління поведінкою: самодетермінація, самоініціація, самоконтроль, самообілізація.

Воля та пізнавальна сфера особистості. Воля та емоційна сфера особистості.

Індивідуальні та статеві особливості емоційної сфери особистості
Методи вивчення вольових якостей особистості. Формування і розвиток вольових якостей особистості.

Склад та структура вольових якостей. Загальні властивості вольових якостей: широта, сила і стійкість. Класифікація вольових якостей. Розвиток вольових якостей особистості.

Патологія волі. Розлади довільного управління психічними процесами. Порушення доцільності дій. Моторні розлади мови. Розлади довільних рухливих дій.

Список рекомендованих джерел

Основний: 2-5.

Додатковий: 1, 6, 7, 9, 10.

Інтернет-ресурси: 5

Тема 23. Функціональне призначення афективної сфери

Оцінка і спонукання. Афективна сфера (потяги, емоції, почуття і воля) як особистісне пізнання через самоспостереження. Основні функції емоцій: інформаційна, оцінювання, регуляція, керування.

Регулятивне значення емоцій і волі в самотворенні особистості. Формування самотворення особистості через емоції й почуття.

Список рекомендованих джерел

Основний: 2-5.

Додатковий: 1, 3.

Інтернет-ресурси: 1-4, 5.

Тема 24. Проблеми та методологічні основи структурного аналізу діяльності

Порівняльний аналіз психологічних теорій діяльності. Теорії та структура діяльності за С.Л. Рубінштейном і О.М. Леонтьєвим. Характеристика основних видів діяльності та зумовленість ефективності діяльності особистісними та індивідуально-психічними якостями. Психологічний аналіз понять-цілей, потреб, мотивів, мотивацій діяльності та поведінки особистості.

Список рекомендованих джерел

*Основний:*1-5.

*Додатковий:*1, 6, 9, 10.

Інтернет-ресурси: 1-3, 5.

Тема 25. Психологічний аналіз потребнісно-мотиваційної підсистеми діяльності та поведінки особистості

Активність особистості та її джерела. Класифікація потреб. Потреби і мотиви. Мотиви та цілі діяльності. Класифікація мотивів поведінки і діяльності особистості. Спрямованість особистості.

Аналіз потребнісно-мотиваційної підсистеми діяльності та поведінки. Мотивація та пізнавальні процеси. Мотиви та емоційно-вольові процеси і навички. Джерела активності особистості. Класифікація потреб та мотивів поведінки і діяльності особистості.

Список рекомендованих джерел

*Основний:*1-5.

*Додатковий:*1, 6, 9, 10.

Інтернет-ресурси: 1-3, 4.

Тема 26. Психологічний аналіз операціональної підсистеми діяльності та поведінки особистості

Операціональна підсистема діяльності та поведінки особистості: поняття та складові. Сучасні погляди психологічної теорії діяльності. Основні положення вивчення складу діяльності за С.Л. Рубінштейном, О.М. Леонт'євим: «мотив – діяльність», «ціль – дія», «задача – операція», «операція – функціонально-фізіологічна система». Психологічні теорії діяльності. Психомоторика у складі діяльності. Формування сенсомоторних навичок. Зумовленість дій головними ознаками праці. Співвідношення понять «знання», «навички» та «вміння». Формування навичок і вмінь.

Список рекомендованих джерел

*Основний:*1-5.

*Додатковий:*1, 6, 9, 10.

Інтернет-ресурси: 1-3, 5.

Тема 27. Психологічний аналіз інформаційної підсистеми діяльності та поведінки особистості

Інформаційна основа діяльності. Поняття про два інформаційні плани: актуальний і потенційний. Основні властивості заміщуваних знаків

за М.К. Тутушкіним. Інформаційний аналіз діяльності за Б.Ф. Ломовим і В.Д. Шадриковим: психофізичний, оцінювальний, психологічний.

Сутність понять «образ», «знак», «мова», «код», «модель», «символ» в інформаційній підсистемі. Основні властивості заміщувальних знаків.

Психологічні аспекти обробки інформації та прийняття рішень. Процес інформаційного обслуговування діяльності, поведінки.

Обробка інформації в процесі прийняття рішень. Особливості процесу обробки інформації. Основні характеристики обробки інформації – об'ємні і швидкісні її параметри.

Список рекомендованих джерел

Основний: 2-5.

Додатковий: 1, 6, 9, 10.

Інтернет-ресурси: 1, 5.

Тема 28. Психологічний аналіз регуляторної підсистеми особистості

Загальна характеристика регуляторних процесів. Основні поняття саморегуляції, діяльності і поведінки.

Слово у складі саморегуляції діяльності та поведінки. Психологічні проблеми надійності особистості. Психологічне забезпечення надійності професійної діяльності.

Індивідуальний стиль діяльності та професійна придатність. Загальна характеристика профпридатності. Загальні та визначальні ознаки індивідуального стилю діяльності.

Список рекомендованих джерел

Основний: 2-5.

Додатковий: 1, 6, 9, 10.

Інтернет-ресурси: 1-3, 5.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основний

1. Загальна психологія: Практикум. Волошина В.В., Долинська Л.В., Ставицька С.О., Темрук О.В. Навчальний посібник. — К.: Каравела, 2016 — 280 с.
2. Корольчук М.С., Крайнюк В.М., Марченко В.М. Психологія: схеми, опорні конспекти, методики. Навчальний посібник / За заг. ред. М.С. Корольчука - К.: Ельга, Ніка-Центр, 2015. - 320 с.
3. Максименко С.Д. Загальна психологія: Навчальний посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2015. - 424с.
4. Приходько Ю.О., Юрченко В.І. Психологічний словник-довідник: Навч. посіб. — К.: Каравела, 2015. — 328 с.
5. Психологія: підручник / Ю.Л. Трофімов, В.В. Рибалка, П.А. Гончарук та ін.; за ред. Ю.Л. Трофімова. - К.: Либідь, 2008. - 560с.

Додатковий

1. Воронов М. Психосоматика. Практичні рекомендації - К.: Ніка-Центр, 2019. - 256с.
2. Загальна психологія: Хрестоматія. Скрипченко О.В., Долинська Л.В., Огороднійчук З.В. та ін. Навчальний посібник. — К.: Каравела, 2015. — 640 с.
3. Изард К.Э. Психология эмоций / Перев. с англ. — СПб.: Питер, 2009. - 457с.
4. Ительсон Л.Б. Лекции по общей психологии: уч. пособие. Минск: Харвест, 2012. - 896с.
5. Корольчук М.С., Корольчук В.М., Миронець С.М., Тімченко О.В., Осьодло В.І., Ржевський Г.М., Максименко К.С., Психологія праці в звичайних та екстремальних умовах / Навчальний посібник для студентів ВНЗ. - К. : Київ.нац.торг.ун-т, 2015. — 652 с.
6. Корольчук М.С., Корольчук В.М., Миронець С.М., Тімченко О.В., Осьодло В.І., Ржевський Г.М., Зазимко О.В., Практична психологія / Навчальний посібник для студентів ВНЗ /. — К. : Київ.нац.торг.ун-т, 2014. — 728 с. *
7. Практична психологія: Введення у професію. Приходько Ю.О. Навчальний посібник. — К.: Каравела, 2015. — 248 с
8. A Theory of Human Motivation. A. H. Maslow (1943). Originally Published in Psychological Review, 50, 370-396.
9. Основы общей психологии / С.Л. Рубинштейн.- 2-е изд. (1946г.) - СПб.: 2002 - 720с. (Серия "Мастера психологии").
10. Anatomija ljudske destruktivnost .Fromm, Erich. - Beograd : Nova Knjiga Plus,

Інтернет – ресурси:

1. Інститут психології ім. Г.С. Костюка Національної АПН України. [Електронний ресурс]. - режим доступу: <http://www.psyh.kiev> ; <http://www.psy-science.com.ua>; лабораторія загальної та етнічної психології: <http://www.psy-genetno.org.ua>
2. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/h0054346>,
3. https://openlibrary.org/authors/OL108452A/Sigmund_Freud/
4. <https://westudents.com.ua/knigi/526-psihologiya-trofmov-yul-.html>
5. https://pidru4niki.com/10561127/psihologiya/osnovni_etapi_istoriyi_doslidzhen_osobistosti

*курсивом виділено джерела, що містяться в бібліотеці КНТЕУ